

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

26. An Principes habeant ius conuocandi Episcopos propter aliquod Reipublicae negotium, vel bonum ipsarum Ecclesiarum? Et an possint Reges expellere à Regno Episcopos inobedientes mandatis Regii? Idem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. XXV.

An Episcopi, si non expelli à Regno, saltem transmitti possint ad Summum Pontificem pro animaduersione?
Ex part. 5. tract. 1. Ref. 5.

§. 1. Nouissimè ad hanc quæstionem ita respon-
det Cutellius ad leg. Feder. cap. 22. not. 25.
num. 5. Si Episcopi ad rem publicam euocati, nulla
iusta causa accedente, obedire recusent, vel si tu-
multus suscitarent, ac temporalem iurisdictionem
ita læderent, vt pax publica Diocesium turbaretur,
muneribus laicis usurpatis, nullæque hortationes,
precæque proficerent, vt sua iurisdictione contenti
essent, putarent in Regnis illis, vbi Summus Pon-
tifer longe abest, vel si magnum esset in mora dam-
num, vel denique in prouinciis, à quibus incolæ ne
extra lares litigent, ac querimonias effundant, con-
cessione Pontificia constitutum esset, atque imme-
moriali consuetudine probatum Episcopos, si eiici
non possent, posse tamen Romano Pontifici (de-
bito honore, personarumque decore seruato, cum
epistolis causam, excelsusque continentibus) trans-
mitti, vt à suo iudice plectantur. Per hoc enim
Rex in eos ius non dicit, sed ius dicenti reum, vt
sistat remittit, quod omni iure licere nemo vnquam
dubitauit. Moueet ad hæc firmanda ex text. in cap.
filiis, vel nepotibus 16. q. 6. quem textum licet diuer-
sè Doctores accipiant, vt est videre per Dianam ref.
14. tr. 2. de immunit. Eccles. tamen communiter à Cano-
nisticis & Theologis receptum est, vt licet ex eo
nullatenus iurisdictione Principi laico tribuatur, ius
tamen, quo possit apud Pontificem pro animaduer-
sione Episcopi instare, ac ei reum offerre, tribui-
tur. Huc vsque Cutellius.

2. Verùm hanc opinionem Cutellij prorsus non
esse admittendam censeo, nam ex supradictis casi-
bus, quos ipse affert, quis dicat ita Episcopum pa-
cem turbare, vt Regnum periret, & Respublica cor-
rueretur, si à summo Pontifice, vt par est, expectan-
da esset responsio, ac ordinatio? Sunt chimericæ
inventiones, non sumus in India, ita vt ad compen-
dendam, si adesset, licentiam & delicta Episcopo-
rum, tanta esset necessitas, vt periculum esset in
mora, si pro ruina publica subleuanda, Pontificis
resolutio expectaretur? Et licet ego in 1. part. tract. 2.
resol. 17. in aliquo casu aliquam iustam defensionem,
multis tamen cum conditionibus Principibus laicis
concessi: tamen *ibid.* ref. 7. docui cum Salas hos ca-
sus metaphysicos esse, & moraliter vix contingere
posse. Vnde absolutè puto cum communi sententia
Doctorem, non solum in d. ref. 17. sed etiam à fortiori
in p. 3. tr. 1. ref. 27. Episcopos atque etiam alias per-
sonas Ecclesiasticas sine incurfu censurarum Bullæ
Cœnæ à iudicibus laicis à Regnis minimè expelli
posse, quicquid contra me nouissimè doceat Soto
maior de Tertius tom. 7. c. 41. n. 190. aduersus quem
streuum Hispanum commilitonem oppono, multos
alios relinquendo, & is est doctissimus & nunquam
satis laudatus Præf. Valenzuela in defens. cens. Pauli
V. part. 4. num. 101.

3. Sed dices, Cutellium post multa, tandem
concedere Episcopos non posse expelli à Regno, doc-
et verò tantum posse transmitti ad summum Ponti-
ficem vt à suo iudice plectantur. Verùm quis non
videt, hanc esse velatam Episcoporum expulsionem?
Et quis tribuit iudicibus laicis hanc auctoritatem? Si
Doctores, quos ad fatietatem citavi in part. 1. tract. 2.

Quæ hic est
infra Ref.
tract. 11. disp. vn. punct. 6. numer. 4. concedunt tantum

iudici laico, si Clericus suspectus sit de fuga, aliàs
minimè, vt possit in flagranti crimine illum sumere
vt suo iudici præsentet; imò aliqui absolutè hoc
negant, vt docet Soufa in Bulla Cœnæ, c. 16. dispo-
sit. 82. n. 2. & alij, quos in dicta resolutione adduxi.
Deus bone! quo pacto iudices laicos posse sumere
Episcopos in casibus supradictis, vt præsentent eos
summo Pontifici! Dicendum est igitur Principes hoc
facientes in censuras Bullæ Cœnæ incidere. Restat
modò respondere ad argumentum Cutellij: & ad
exemplum Episcopi Termularum, respondeo proces-
sisse de facto, & non de iure: & non merentur audiri,
qui iure fieri putant, quod solum sit exemplo: & non
quid factum sit, sed quid fieri debeat, est spectandum
ex l. sed licet 12. de offic. Præfid. & ex c. cum causam, de
elect. neque exempla nisi bona sequenda sunt, vt tra-
dit Gellius lib. 10. Noct. Att. cap. 19. & ego scio Romæ
hanc doctrinam penitus refelli tanquam contrariam
Bullæ Cœnæ, & Concilio Tridentino. Ad argu-
mentum verò, quod ipse pro sua sententia adducit,
nempe c. filiis, vel nepotibus 16. q. 6. respondeo in dicto
textu vt legenti patet, Principi laico minimè tribui,
vt possit Episcopum transmittere ad summum Pon-
tificem pro animaduersione: sed tantum in illo textu
dicitur, vt apud dictum Pontificem instet, rogando
videlicet: vt asserunt Doctores penes me in loco ci-
tato à Cutellio. Imò ego absolutè puto dictum cap.
filiis esse per subsequentes Canones abrogatum, &
ita docent Doctores, quos in dicto loco citavi, quibus
nunc addo insignem Canonistam in cl. y. Academiæ
Salmanticensis Iacobum Sahagun de Villa Santa in
cap. decernimus, de iudiciis, numer. 150. Vnde non
possum non admirari hanc sententiam tam pericu-
losam pro censurarum incurfione, & tam scanda-
losam, si in facti contingencia accideret, fundasse
Cutellium in supracitato textu, qui ad rem nihil
dicit, & ad quem Doctores tam veteres, quam re-
centiores responderunt, & ad quos ipse ne verbum
quidem responderet.

RESOL. XXVI.

*An Principes habeant ius conuocandi Episcopos pro-
pter aliquod Reipublicæ negotium, vel bonum ipsarum
Ecclesiarum?*

*Et an possint Reges expellere à Regno Episcopos inobe-
dientes mandatis Regiis?*

*Idem est dicendum de Clericis, quamuis perturbantibus
Reipublicam pacem?* Ex part. 3. tract. 1. Ref. 27.

§. 1. Respondent aliqui affirmatiuè, nam Rex
ratione sui muneris, & dignitatis est tu-
tor, curator, custos, defensor, & iudex Ecclesia-
rum sui Regni; & propterea ius habet conuocandi
Præfules, & ceteros Ecclesiasticos viros, vt com-
muni Ecclesiarum saluti prospiciant.

2. Sed hanc sententiam, & meritò impugnat
Azorius p. 1. lib. 5. c. 14. q. vlt. Bonacina de legibus disp.
10. q. 2. punct. 1. §. 1. num. 14. & Alex. Pefantius tract. de
immun. Eccles. disp. 21. vbi sic asserit. Dico Reges, &
Principes sæculares ratione sui muneris, & officij non
habere ius conuocandi Episcopos, & eis præcipien-
di vt hoc, vel illud faciant, quia de iure diuino sunt
exempti à Principum sæcularium iurisdictione; pos-
sunt tamen Reges pro negotiis Reipublicæ commu-
nibus rogare Episcopos, eosque vocare, vt ad se ve-
niant, non tanquam Episcopos, sed tanquam Pro-
ceres, quia opus illis habeant, non tamen præcipien-
do, & multò minùs sub minis, & pœnis, Ita ille. Nec
obstat Reges ab aliquibus Juriscòsultis vocari Patronos
in Cathedralibus

114. & in
Ref. 11. §.
1. & seq. &
in Ref. 112.
& ex doctri-
na Ref. 115.
§. 2. ad me-
dium.

Sup. hoc in-
fra in Ref.
59. & supra
in Ref. 16. §.
Ad authori-
tatem.

Quæ hic est
infra Ref.
59 & in aliis
eius primæ,
& secundæ
notariis.

Quæ hic est
Ref. antec-
cedens.

Quæ hic est
infra Ref. 110.
& in alio §.
eius vlt. not.

Quæ nunc
hanc seque-
tur signanter
in §. Vnde.
& in aliis
eius not.

in Cathedralibus Ecclesiis; nomen enim *Patroni* ab ipsis usurpatur pro defensoribus, & protectoribus Ecclesiarum; non tamen hinc licet inferre ipsi potestatem authoritatiuè conuocandi Ecclesiasticos communicatam fuisse. Vide etiam nouissimè Bonacinam tom. 3. disp. 1. quæst. 16. sect. 1. punct. 5. num. 13.

3. Vnde ex his inferitur, quàm malè asserant aliqui posse Reges expellere à Regno Episcopos inobedientes mandatis regis; sed contra hanc sententiam nos fusiùs diximus in tract. 1. p. 1. de immunit. Eccles. Resol. 17. nunc tantùm adducam verba Ioannis de Hevia in *Curia Philippica*, par. 3. §. 3. num. 30. vbi sic ait. [Aunque parece que el Clerigo que turba la Republica, y paz, puede ser echado del Reyno, por el Rey, y su Consejo por estar à su cuenta el procurar esta paz, esto es peligrroso, y no se admite segon Gregorio Lopez.] Sed hoc esse contra immunitatem Ecclesiasticam non solum Theologi, sed etiam ipsimet Reges ore proprio confessi sunt.

4. Audiant igitur neoterici Iuriconsulti Concordatum Reginæ D. Eleonoræ, quod asserit doctus Iuriconsultus Hispanus Ioannes Dionisius Portocarrero in allegat. pro inuisione DD. Inquis. cum ministris Regis folio mibi 61. vbi sic asserit, Abyssus abyssum inuocat, [Legaron à declarar al Inquisidor por Banido, y mandarlo salir del Reyno, y occupar las temporalidades, como si por semejan te procedimiento no se incurriessen en las penas, y censuras de la Bulla in Cœna Domini cap. 17. Ni podian ignorar la Concordia de la Señora Reyna Doña Leonora, donde se dize. Super eo verò, quod conqueritur, quod personæ Ecclesiasticæ eiiciantur, seu banniantur à Regno concordatum est, quod illud si unquam factum est, malè factum est, cum euidenter sit contra libertatem Ecclesiasticam] & est concordatum, quod Dominus Rex declaret, quod in posterum nunquam fiat.

5. Hæc sunt verba Concordiæ, in quibus amice lector audisti ex ore Regis; quod eicere Ecclesiasticos viros à Regno, est euidenter contra libertatem Ecclesiasticam; sed faxit Deus, vt non sint aliqui contrarium Regibus consulentes; at vè vè illis, vnde non est audiendus nouissimè Salgado de protest. Reg. tom. 1. p. 2. c. 2. à num. 273. vsque ad num. 280.

RESOL. XXVII.

An Reges possint deuotè Episcopos pro gubernatione alicuius Regni, seu consilij?

Et an dicti excusentur à residentia in dicto casu?

Et difficultas est, an hoc efficere possint Reges ex priuilegio aliquo à Romano Pontifice obtento?

Et an si supradicta priuilegia verè existant modo sint reuocata.

Et an in hoc non possit Summus Pontifex dispensare, si non adit necessitas publica, & bonum commune; & an residentia Episcopi sit aliàs de iure diuino. Ex part. 3. tract. 1. Ref. 5.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Bobadilla in pol. tom. 1. lib. 2. cap. 18. num. 99. vbi sic asserit. [Si el Clerigo tomase officio del Rey de Presidente, ó Consejero, ó Oydor, ó en otra manera, lo qual es licito, y puede el Rey detener à los Ecclesiasticos para ello, y se excusan por esta razon de no residir en las Iglesias.]

2. Sed propria authoritate id posse efficere Reges fallum est, nullam enim in dictis Ecclesiasticis iurisdictionem habent; difficultas est, an hoc efficere possint ex priuilegio aliquo à Romano Pontifice obtento; Affirmatiuè responderet Ioan. Selua de be-

nes. part. 4. quæst. 6. Cevallos in communibus quæst. 585. num. 7. Petrus Gregorius de benef. cap. 7. num. 9. Boërius decis. 17. Rebuffus in Concordatis tit. de collat. §. 1. ver. residentia, vbi docent Reges, ac Principes habere priuilegia à Sede Apostolica; vt Episcopi, & alij Clerici, qui illis inseruiunt in aliquo officio, seu seruitio non teneantur residere & possint percipere fructus beneficiorum.

3. Verùm supradicta priuilegia, si verè extarent, esse modò reuocata, putat Garthas Doctor Hispanus in tract. de benef. tom. 1. part. 3. cap. 2. num. 390. sic asserens. Existentes in seruitio, aut officiis Regis, seu Principis non excusantur à residentia, nec possunt percipere fructus in absentia; nam in iure non est tale priuilegium, quiddam teneant aliqui; & si aliquod priuilegium fuit eis concessum, reuocatum est iam per Concilium Tridentinum, & Bullam Pij I V. Ita ille.

4. Sed quicquid sit de supradicta reuocatione, ego puto cum Sanctarello var. resol. p. 1. q. 3. n. 7. talia priuilegia intelligenda esse, quando absque alicuius Episcopi presentia Regnum, seu illud officium commode non possit administrari; in tali enim casu * Papa potest dare licentiam Episcopo, vt propter bonum commune Regni abist à sua Ecclesia, & sic intelligendus est Rodriguez in summ. tom. 1. cap. 275. num. 3. Vnde aduertant Reges, & Episcopi, nam in hoc faxit Deus, vt sapiùs non errent; quia si illa Regna, & officia per laicos possint aliàs æquè commode administrari, tunc Reges, & Episcopi non possunt aliquo priuilegio ad hoc à Romano Pontifice concessio vt; nam in hoc casu Romanus Pontifex non potest dispensare, cum non adit necessitas publica, & bonum commune; & residentia aliàs sit de iure diuino, vt docet Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 29. num. 153. Azorius tom. 2. lib. 7. cap. 4. q. 1. Valentia tom. 3. disp. 10. quæst. 39. punct. 5. Comitulus in respens. mor. lib. 1. quæst. 59. Tannerus in 2. 2. D. Thoma disp. 4. quæst. 6. dub. 7. num. 181. Sanchez de matr. lib. 8. disp. 6. num. 5. ergo, &c.

5. Ex his apparet quantum expediret Episcopis non acceptare officia in Regiis Tribunalibus, quia ratio de ouibus Deo reddenda est, & expediens esset valde Regibus Episcopos in his officiis minimè occupare, quia alij sufficientes inuenientur; sed claudam hanc resolutionem cum verbis Ioannis Sancij Doctoris Hispani in suis selectis disput. 47. num. 26. sic asserentis. Proh dolor! arbitrantur aliqui se Christi Vicarium agere posse, & Cæsaris, nimis distans esse pastorem ouium, & sedere iudicem causarum ciuilium, nullus ignorat; Neminem posse duobus dominis seruire Christus est testatus. Emitrat Deus lucem Cæsari, vt velit excludere à suis Aulis Prætoris, & Tribunalibus Ecclesiasticos; & tractent fabrilia fabri. Ita Sancius.

6. Vide etiam ex Iuriconsultis Hispanis doctum Barbosam de potest. Epis. part. 3. allegat. 53. n. 17. vbi sic ait: In Curia Regum, & aliorum secularium Principum fungentes munere, & officio Regij Præsidis, vel Confessarij, vel Consiliarij, aut Protegis non eximuntur à residentia suorum Episcopatum, nisi ea sit hominum penuria, vt alij satis idonei minimè reperiantur, qui hæc præstent obsequia, nec in hoc Cæsaris facultas de qua in Auth. quom. opart. Epis. collat. 1. & in Auth. de sacet. Episc. collat. 9. aliquam vim habet. Ita Barbosa, & ego, vnde qui habent aures audiendi, audiant.

RESOL. XXVIII.

An Reges possint expellere Episcopum ab Episcopatu, si

K 4

Imoniac

Quæ hie est
Inquis. Ref. 24.
de Ref. 25.
Inquis. Ad
pactum, &
Inquis. Ref.
24. & 26. §.
2. de Reg. &
de Rom. 7. tr.
24. & 14.
Et pro con-
suetudine in hoc
Audiant
Inquis. infra
de Ref. 66. §. 1.
prope finem
y res. Ex tra-
ctum sed legè-
tem per 10.
tam.

* Sup. hoc &
§. 99. in hoc
§. late in
tom. 3. tract.
3. Ref. 70.

Sup. hoc
ibidem.

IN NATI
ETI
O X X K
E III
I